

OPŠTE INFORMACIJE

Danas kada je poznat veliki broj crevnih parazita i kada znamo kolike su štete od njihovog prisustva, neizostavno je skrenuti pažnju na značaj sprovođenja redovne dehelmintizacije – čišćenja od crevnih parazita.

Golim okom vidljive su oble gliste i pantljičare. Neki crevni paraziti mogu biti detektovani samo koprološkom pretragom (pregledom izmeta).



Važno je znati da svi navedeni paraziti predstavljaju pretnju i za Vaše zdravlje, jer se radi o bolestima koje su zajedničke ljudima i životinjama – zoonoze.

Neki od najčešće prisutnih crevnih parazita su:

1. OBLE GLISTE

- *Askaride (*Toxocara canis*, *Toxocara cati*, *Toxascaris leonina*)*

Askaride su crevni paraziti koji se najčešće nalaze kod psa i mačke, naročito kod štenadi i mačića. Odrasle gliste su bele boje, duge pet do deset centimetara i može se reći da podsećaju na špagete. Vlasnici ih obično zapaze u izmetu, a u nekim slučajevima i u povraćenom sadržaju.

Žive i razmnožavaju se u crevima Vašeg ljubimca, hrane se vitaminima, mineralima i drugim hranljivim sastojcima. Osim što životinji oduzimaju veliku količinu hrane, svojim prisustvom iritiraju i povređuju sluznicu creva.

Bolest se prenosi velikom količinom infektivnih jajašaca, koja se izlučuju putem izmeta u spoljašnju sredinu. Psi i mačke dolaze u kontakt sa infektivnim formama lizanjem, pri čemu progutaju jajašca. Kad stignu u creva, larve probijaju crevni zid i migriraju do jetre, odakle će putem krvotoka stići do pluća. Nakon toga bivaju iskašljane u ždrelo, pa zatim ponovo progutane i stižu nazad u creva, ali sada ne više kao larve, već kao odrasle gliste spremne za novi životni ciklus. Neke od larvica će tokom putovanja zastati i umiriti se u raznim tkivima.



Ako je domaćin ženka, larvica će se tokom graviditeta pokrenuti i stići do ploda. Kada mladunče stigne na svet, ono će već imati crevne parazite.

Još jedan od načina širenja parazita jeste majčino mleko, pa mladi koji potiču od inficirane majke po pravilu imaju isti status.

- *Ankilostome (*Ancylostoma caninum*)*

Ankilostome su crevne gliste koje nalazimo kod pasa i mačaka svih uzrasta, a koje su za razliku od askarida manje i imaju oblik beličasto-crvenog konca. Prehranjuju se krvlju u tolikoj meri da izazivaju veoma manifestne anemije od kojih životinja može uginuti, naročito mlađe kategorije.

Simptomi njihovog prisustva su:

- povraćanje
- mučnina
- iscrpljenost
- stomachni bolovi
- proliv, često crne boje, zbog prisustva svarene krvi.

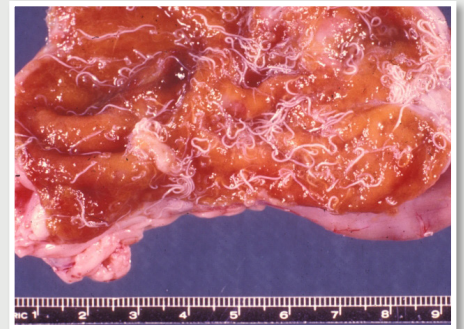
Važno je prekinuti životni ciklus glista čišćenjem okoline od infektivnih jajašaca, koja je zagađena izmetom. U izmetu se nalazi i larva koja se unosi u organizam kroz usta hranom i vodom, ili se probije kroz kožu – naročito kožu trbušnog zida ili mekušci, koje najviše kontaktiraju s tlom. Larve iz okoline probijaju kožu, ulaze u krvotok, dolaze do pluća i ždrela, te budu progutane. Potom se zakače za sluznicu creva gde polno sazrevaju. Ovaj odrasli parazit se retko može naći u fecesu i ispljuvku.

Prenos je moguć i preko majčinog mleka, pa će tako mladi veoma brzo imati parazite u crevima.



• Trihuride (*Trichuris vulpis*)

Trihuride predstavljaju parazite debelog creva psa, retko se javljaju kod mačke. Dužine su 4 cm do 7 cm, u obliku končića i teško su uočljivi u izmetu. Najčešće su locirani u slepom crevu gde se prehranjuju krvlju i ostacima hrane. Odrasle ženke ovog parazita izlučuju veliki broj veoma otpornih infektivnih jajašaca. Prema naučnim podacima jajašca su dugog veka i velike otpornosti, čak i do par godina. Iz jajašaca će se formirati larvica samo ako su povoljni spoljašnji klimatski faktori.



Larvica pronalazi novog domaćina u čijem slepom crevu završava razvoj do odrasle gliste, koja je u obliku štapa. Svojom prisustvom i pokretima iritira i dovodi do zapaljenja tog područja. Znaci koji ukazuju na prisustvo ovih parazita su sluzav proliv i iscedak iz anusa neprijatnog mirisa, redovno pomešan sa krvlju.

2. PANTLJIČARE – CESTODE

• *Echinococcus granulosus*, *E. multilocularis*, *Dipylidium caninum*, *Taenia* vrste, *Multiceps multiceps*, *Mesocestoides* spp.

Pantljičare su prilično rasprostranjene i mogu inficirati mnoge domaće i divlje životinje, kao i psa i mačku. One su ružičasto-beličaste boje u obliku trake, dužine od nekoliko centimetara pa sve do dva metra. Telo im se sastoji od članaka. U zadnjim člancima nalaze se jajašca i njih se ženke oslobađaju gotovo neprekidno.



Žive pričvršćene za sluznicu creva, hraneći se hranom koju životinja pojede. U momentu kada završni članak bude zreo, oslobodi jajašca ili se odlepi spontano čim stigne do spoljašnje sredine. Ako ovi delovi pantljičare budu izlučeni izmetom, mogu se uočiti na njegovoj površini. Vlasnici ih zapaze kao male bele gliste koje podsećaju na zrna pirinča, dužine 3 mm do 5 mm, a moguće je uočiti i pokretljivost. Podizanjem repa može se videti nekolicina takvih zrnaca oko analnog otvora.

Njihovo prisustvo izaziva svrab koji prisiljava životinju da se „sanka“ na zadnjici, da se liže i da se iznenada okreće kao da joj nešto smeta. Da bi se ciklus tog parazita mogao nastaviti, potrebno je da stigne do životinje prelaznog domaćina (biljojeda, žabe, guštera, ribe, buve itd.) koji će progutati infektivna jajašca. Kada pas ili mačka ostvare kontakt sa prelaznim domaćinom, završava se biološki ciklus pantljičare.

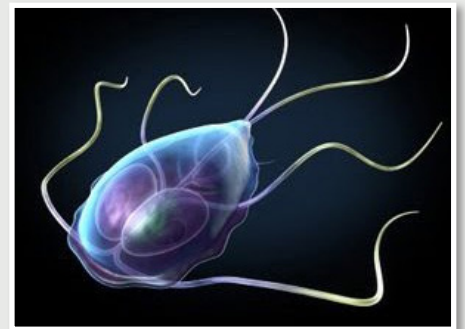
Najčešći oblik koji nalazimo kod psa ili mačke je *Dipilidium caninum*, koja zahteva buvu kao prelaznog domaćina. Klinički simptomi vezani za ovu parazitozu su neprimetni, ako je životinja odrasla i dobro hranjena. U nekim slučajevima se može primetiti pojačan apetit praćen mršavljenjem, dok se kod preostalog broja razvija gubitak apetita uz mučninu, stomachne bolove, proliv i povremeno prisutnu krv u izmetu.

3. JEDNOĆELIJSKI CREVNI PARAZITI – PROTOZOE

Giardia, Amoeba, Isospora, Cryptospora, Toxoplasma vrste

• *Giardia* spp.

Giardia spp. spada u protozoe i živi u tankom crevu pasa i mačaka. Ona predstavlja jako veliki problem, pogotovo uzgajivačima koji imaju veći broj pasa. Pretpostavlja se da je jako veliki broj životinja zaražen, pri čemu jako mali broj njih pokazuje kliničke simptome. Životinja se zarazi kada pojede cistu koja je nosilac parazita. U tankom crevu cista se otvara i izlazi aktivni oblik parazita. On se pričvrsti za sluznicu creva, a razmnožava se prodirući u nju. Nakon velikog broja deoba on oko sebe stvara cistu i izlazi u lumen creva. Izmetom se izlučuje u spoljašnju sredinu.



Kod najvećeg broja životinja infekcija prolazi bez simptoma. Najčešće se javlja kod mladih životinja i manifestuje prolivom koji može biti akutan, povremen ili hroničan. Stolica je najčešće sluzava do vodena, izuzetno neprijatnog mirisa. Životinja ima dobar apetit ali gubi na kilaži.

SIMPTOMI I TOK BOLESTI

Mladi, infestirani crevnim parazitima imaju neki od simptoma kao što su:

- bezvoljnost
- gubitak apetita
- dlaka suva i lošeg kvaliteta
- često nadut stomak (pupavost) i na pritisak bolan
- prisutan je redak proliv koji može, a ne mora da sadrži crevne parazite

Mlada životinja može i da povraća, pri čemu se dešava da u povraćenom sadržaju budu primetni crevni paraziti.

Kod odraslih životinja je infestacija crevnim parazitima obično neprimetna za vlasnika. Od simptoma koje vlasnici primete navodi se proliv, koji može da bude stalno prisutan ili da se javlja povremeno, može da bude u vidu potpuno retke ili kašaste stolice, u kojoj mogu i ne moraju biti prisutni crevni paraziti.



Infestacije crevnim parazitima, naročito kod mladih životinja, opasne su i zbog toga što često dolazi do naknadnih infekcija bakterijama ili virusima. Infestacije crevnim parazitima su ređe kod mačaka nego kod pasa.

DIJAGNOSTIKA:

Simptomi kod ove grupe oboljenja nisu specifični. Veterinar kroz razgovor sa vlasnikom treba da sazna da li je ljubimac redovno čišćen od crevnih parazita. Ukoliko postoji potreba i sumnja se na prisustvo parazita, uzima se uzorak izmeta i pristupa pripremi mikroskopskog preparata. Kada je *Giardia* spp. u pitanju, njeno prisustvo se može dokazati primenom fekalnog, brzog testa visoke osetljivosti i specifičnosti za svega par minuta.

TERAPIJA

Terapija oboljenja izazvanih ovim parazitima kod pasa i mačaka sprovodi se već sa tri nedelje života i ponavlja se dva do tri puta, u razmacima od dve nedelje.

Terapija oboljenja izazvanih protozoama sprovodi se kod pasa i mačaka adekvatnim preparatima.

PREVENTIVNE MERE

Kao i kod svih drugih parazitoza, preventivne mere sprovode se tako što se vodi računa o bolesnoj životinji, izvoru zaraze i o okolini, koju treba očistiti od izmeta i jajašaca. Trebalo bi tražiti od svih vlasnika pasa i mačaka da odmah uklone i unište izmete svojih životinja, odmah nakon izlučivanja. Svako mladunče treba podvrgnuti režimu čišćenja od parazita, kao i odrasle pse i mačke. Dehelmintizacija izaziva gubitak prirodne zaštite parazita od enzima za varenje, pa se na ovaj način paraziti eliminišu iz organizma. Preparati koji se koriste u terapijske ili preventivne svrhe ne sprečavaju infekciju, već samo uništavaju prisutne parazite



Treba imati na umu da je važno da:

- održavate higijenu ruku i odeće pri kontaktu sa nepoznatim životinjama
- preventivno čistite od crevnih parazita vašeg ljubimca jednom u tri meseca
- održavate higijenu posuda za hranu i vodu i prostirke ili kućice
- dajete isključivo termički obrađenu hranu psima i mačkama u slučaju da je sami pripremate
- nikada ne dozvolite da vaši kućni ljubimci obavljaju nuždu u pesku na dečijem igralištu